

"El referent d'Euskadi comença a ser un museu"

Juan Ignacio Bidarte, director del Museu Guggenheim de Bilbao, reivindica el paper de l'arquitectura com una art plàstica més, però té davant el repte de millorar la qualitat de les col·leccions per acomplir la funció dinamitzadora que té encomanada.

Juan Ignacio Bidarte està content, molt content. És un home afortunat. Dirigeix un dels projectes més impressionants d'aquesta fi de segle. I ho deu íntegrament a l'arquitecte nord-americà Frank Gehry, que ha creat aquesta meravella arquitectònica, i a les institucions basques, que han pagat al cent per cent la construcció d'aquesta pinacoteca. Els comptes reïxen, els números salten a la vista. Les previsions més optimistes han quedat superades en uns pocs mesos. Els més crítics amb el projecte han hagut de rendir-se a l'evidència i fins i tot alguns han exercit de guies improvisats en el museu. Contradiccions de la vida... La unanimitat és total. El Guggenheim s'ha erigit en símbol i referència de la transformació d'una ciutat, Bilbao, i un país, Euskadi, amb una adhesió sense precedents. No hi ha destinació turística en el territori basc que no remarque la distància quilomètrica amb el Guggenheim.

—Deia vostè en una entrevista amb motiu de la inauguració del museu que el Guggenheim era alguna cosa més que un projecte cultural. Les dades sembla que els donen la raó, no és així?

—Sí, volia dir llavors que aquest museu supera el mer projecte cultural, que es va concebre com un projecte de país, i que com a tal s'ha de valorar pel seu funcionament. Aquest és un projecte

que té una missió cultural, convertir Euskadi en una referència cultural internacional. Però no sols això, perquè és un projecte articulador en una estratègia de desenvolupament econòmic d'Euskadi, és un vehicle per promoure aquest procés de terciarització de l'economia. I a més és un projecte que anima el procés de regeneració urbanística en una zona de Bilbao (Abandoibarra) en què fa uns anys no creia ningú i que avui s'ha transformat en un espai de la ciutat per al futur.

—Segons sembla no és un projecte de Bilbao i per a Bilbao, sinó que també és d'Euskadi i per a Euskadi.

—Naturalment. És un projecte d'Euskadi per al món, si se'm permet l'exageració. I fonamentalment és un projecte dirigit a Europa. És a més un projecte que s'articula amb altres estratègies de país, per fer un paper en el context europeu.

—Hi ha hagut elements negatius en aquest balanç?

—Efectivament. Sempre mantinem les antenes en funcionament perquè aquest resultat i l'eufòria d'aquests mesos no ens facen morir d'èxit. Estem molt atents per poder complir els objectius del museu des del punt de vista d'una institució al servei dels ciutadans i, per tant, dirigida a satisfer les necessitats dels seus visitants. És cert que hi ha qüestions negatives que intentem corregir, i la major part precisament són conseqüència de l'èxit: el nombre de visitants, que ens ha desbordat, ha provocat que en determinats moments la qualitat de l'atenció als visitants no haja estat l'òptima. Per això fem un esforç per adequar el nostre servei i satisfer aquests nivells de qualitat. S'ha de tenir en compte que les previsions inicials, que ja eren optimistes, parlaven d'uns 425.000 visitants en el primer any de funcionament. I això s'ha complert en els primers sis mesos,

ni més ni menys que 570.000 visitants.

—Crida l'atenció veure que en tan poc de temps una iniciativa pugui arribar a convertir-se en símbol i revulsiu d'una gran transformació, tant d'una ciutat com d'una comunitat com la basca.

—És cert, la capacitat de generar aquest impacte és cridanera. L'arquitectura té aquesta capacitat de generar icones i elements referencials, quan realment arriba a un determinat nivell de qualitat. Si pensem les referències icòniques d'una ciutat, d'un país, normal-

"Aquest és un projecte que vol convertir Euskadi en una referència cultural internacional. Però no sols això, és un vehicle per promoure la terciarització de l'economia, dins una estratègia de desenvolupament d'Euskadi."

ment pensem en elements arquitectònics: a París és la torre Eiffel, a Sidney és l'Òpera... Hi ha un altre element que va unit a l'ús de l'edifici: el fet que l'edifici estiga destinat a una activitat com aquesta, un centre de cultura, ajuda a convertir-lo en un element referencial, perquè és un símbol d'un procés de transformació que es viu a Euskadi. El fet que el museu estiga en una zona tan emblemàtica com la ria del Nerbion, que és la referència d'un passat industrial que va entrar en crisi, reforça encara més el símbol.

—Fa l'efecte que "la caixa" ha meravellat el món, al contrari que el seu contingut. Diuen que la principal obra d'art del museu és l'edifici en si.

—En part és una reacció normal en una primera lectura. Aquest museu, pel que fa a la relació entre continent i contingut, parteix d'una premissa: un museu d'art modern i contemporani ha de tractar l'arquitectura com una art plàstica més. D'altra banda, considerem que l'art i els artistes prefereixen exposar en entorns arquitectònicament singulars.

—Es pot dir que el Guggenheim deu molt a Gehry, però no hi ha dubte que aquest arquitecte li ho ha posat molt difícil. No serà gens fàcil que el contingut pugui competir amb el continent.

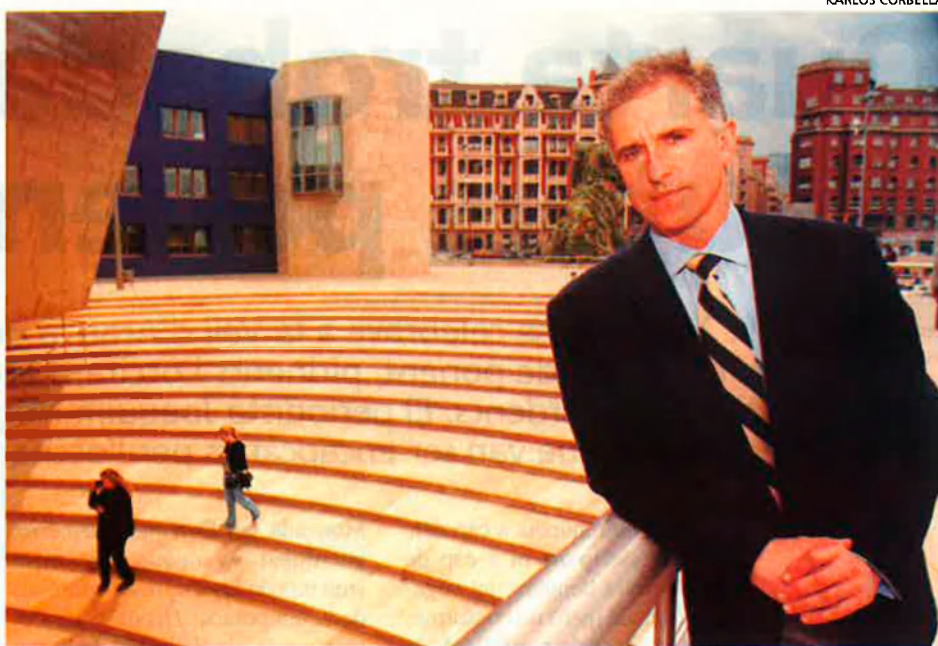
—Jo ho veig al contrari. El que s'ha aconseguit amb el treball de Gehry és que els espais definits pel museu són tan impressionants i de tanta riquesa que és una oportunitat única per mostrar l'art del segle XX. I constatem que els artistes i els conservadors del museu de Nova York tenen tantes ganes de fer servir aquests espais que el problema és intentar introduir una mica de paciència.

—A dos-cents metres solament del Guggenheim hi ha hagut recentment una exposició de Sorolla i de Zuloaga (al museu de Belles Arts) que a Bilbao ha batut marques d'assistència a un museu. Què vol dir això?

—El fet que això haja ocorregut posa de manifest un fenomen que es posava en dubte fa temps, quan es qüestionava la idoneïtat d'aquest projecte perquè provocaria un desert cultural al seu voltant. Un dels objectius del projecte era augmentar el nivell de demanda cultural, i en la mesura en què el museu capta una atenció que ultrapassa el públic de Bilbao, fa que la gent que visita la ciutat vulga veure més coses. I per sort la realitat cultural del País Basc és molt rica.

—Una de les banderes del Guggenheim va ser el Gernika de Picasso. Un altre dels anhels ha estat l'obra de Jorge Oteiza. Aquestes temptatives de moment han fracassat.

—Per a nosaltres continuen essent anhels vius. Ja sabem que aconseguir el Gernika era una cursa de fons, i el cas d'Oteiza també pensem que requereix temps. Quant al Gernika continuem demanant-lo, encara que haja passat l'oportunitat històrica de la inauguració,

continuem pensant que no té justificació que aquest quadre no es pugui veure al País Basc. I el Guggenheim de Bilbao és un museu que podria presentar en el millor context possible el Gernika, que és l'obra dels seus antecessors, dels coetanis i també dels successors en l'art del segle XX. El cas d'Oteiza és diferent...

—Una mica peculiar potser?

—Sí (riu). Com el personatge. Nosaltres sempre hem dit que aquest era un museu del segle XX i que hi havia dues figures basques que havien tingut una contribució important a l'art del segle, Oteiza i Chillida, i per això era obligació del museu mostrar-ne una representació. Tot i això vam manifestar que mentre Oteiza no estiguera d'acord respectaríem la seua voluntat.

—Ha mencionat Chillida i Oteiza. Però un sector considerable de la cultura basca ha donat l'esquena al projecte des del començament...

—Aquest és un projecte que no naix per ser el museu nacional d'art basc. El paper d'aquest museu és aplegar l'art modern i contemporani, amb una vocació internacional. Això no vol dir que no haja d'haver-hi presència basca en el museu. A més de Chillida hi ha Dario Urzaiz, Txomin Badiola, etc. Però la nostra idea és no establir guetos, no volem que aquests artistes estiguen representats en el museu pel fet de ser bascos, sinó pel fet d'encaixar en l'evolució i la trajectòria artística del segle XX.

—Per tant a vostè no li fa gràcia aquesta petició d'Oteiza de "basquitzar el Guggenheim".

—Jo no l'accepte, perquè el Guggenheim és basc com ho és l'Orquestra Simfònica d'Euskadi, per molt que toquen obres de Wagner. Aquesta és una institució basca, nascuda d'aquest país, instal·lada aquí, i que té molt clar que està aquí. Aquest museu té molt ben definida la seua nacionalitat. Ara bé, és un museu basc amb vocació de qualitat i de projecció internacional.

Iñaki Gorostidi (Bilbao)

Juan Ignacio Bidarte és el primer director del museu d'art contemporani i modern Guggenheim de Bilbao: "La nostra idea és no establir guetos, no volem que els artistes estiguen representats en el museu pel fet de ser bascos, sinó pel fet d'encaixar en l'evolució i la trajectòria artística del segle XX."